

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ ДС/СС 05/4-02 бр. 1798/1-VIII/1 09.11.2015. године	
--	--

На основу члана 231. став 1. алинеја 17. и члана 278. Статута Факултета, Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду је на својој I редовној седници, одржаној дана 09.11.2015. године, донело следећу

О Д Л У К У

Прихвата се Извештај комисије о докторској дисертацији: САХРАЊИВАЊЕ У КУЛТУРАМА БРОНЗАНОГ ДОБА У ЗАПАДНОМ ПОМОРАВЉУ, кандидата мр Катарине Дмитровић и одобрава усмена одбрана.

Универзитет је дао сагласност на предлог теме 23.03.2010. године.

<u>Доставити:</u> 1x Универзитету у Београду 1x Комисији 1x Стручном сараднику за докторске дисертације 1x Шефу Одсека за правне послове 1x Архиви	ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА Проф. др Војислав Јелић
--	--

Факултет <u>Филозофски</u>	УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ Веће научних области друштвено-хуманистичких наука (Назив већа научних области коме се захтев упућује)
<u>04/1-2 бр.6/2798</u> (број захтева)	
<u>9.11.2015.</u> (датум)	

ЗАХТЕВ**за давање сагласности на реферат о урађеној докторској дисертацији**

Молимо да, сходно члану 46. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду («Гласник Универзитета», бр. 131/06), дате сагласност на реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата

Катарине (Владимир) Дмитривић

(име, име једног од родитеља и презиме)

КАНДИДАТ

Катарина (Владимир) Дмитривић

(име, име једног од родитеља и презиме)

пријавио је докторску дисертацију под насловом:

Сахрањивање у културама бронзаног доба у западном Поморављу

Универзитет је дана 23.03.2010. својим актом под бр 612-516/2-10 дао сагласност на предлог теме докторске дисертације која је гласила:

Сахрањивање у културама бронзаног доба у западном Поморављу

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата

Катарине (Владимир) Дмитривић

(име, име једног од родитеља и презиме)

образована је на седници одржаној 2.04.2015. одлуком факултета под бр 475/1-XI/11 у саставу:

	Име и презиме члана комисије	звање	научна област	установа у којој је запослен
1.	др Милош Јевтић	доцент	археологија	Филозофски ф.
2.	др Марија Љуштина	доцент	исто	Филозофски ф.
3.	др Растко Васић	научни саветник	исто	Археолошки институт

Наставно-научно веће факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на седници одржаној дана 9.11.2015.

Прилог: 1. Извештај комисије са предлогом 2. Акт Наставно-научног већа факултета о усвајању извештаја 3. Примедбе дате у току стављања	ДЕКАН ФАКУЛТЕТА Проф. др Војислав Јелић
---	--

НАСТАВНО – НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ
ОДЕЉЕЊЕ ЗА АРХЕОЛОГИЈУ

Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду на својој XVIII редовној седници изабрало нас је у комисију за оцену и одбрану докторске дисертације под називом „Сахрањивање у културама бронзаног доба у западном Поморављу“ докторанткиње Катарине Дмитровић, магистра археологије. После увида у пратећу документацију и преглед докторске дисертације кандидата, слободни смо да Већу поднесемо следећи

Реферат о завршеној докторској дисертацији

Основни подаци о кандидату

Катарина Дмитровић рођена је 29. јуна 1974. у Јагодини, где је завршила основну школу и гимназију. Студије археологије на Филозофском факултету у Београду завршила је са одличним успехом 2000. године. После дипломирања уписала је постдипломске, магистарске студије, које је врло успешно завршила 2008. године. Магистрирала је на Катедри за праисторијску археологију са радом „Бронзано доба у чачанском крају“ (комисија др Милош Јевтић, ментор, проф. др Никола Тасић, академик и др Мирослав Лазић, виши научни сарадник Археолошке збирке Одељења за археологију Филозофског факултета). Катарина Дмитровић је од 2001. године запослена као кустос у Народном музеју у Чачку. У овој установи ради и данас као руководилац Праисторијске збирке, у звању виши кустос. Активни је члан Српског археолошког друштва и међународног удружења за проучавање праисторијске и протоисторијске науке (Union Internationale des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques – UISPP). Говори енглески и италијански језик, а поседује и пасивно знање француског језика. Учествовала је на многим археолошким

истраживањима, међу којима се издвајају систематска ископавања на локалитетима Градина на Јелици, Хисар у Лесковцу, Мојсиње код Чачка. Самостално је руководила истраживањима неколико некропола са тумулима у околини Чачка и вишегодишњем истраживању касноантичке некрополе у Чачку (заједно са др Д. Радичевићем). Учествовала је на стручним и начуним скуповима у земљи (Гуча, Чачак, Ваљево) и иностранству (Загреб, Тулча, Браила, Сарата Монтеору, Бузау). Научна интересовања К. Дмитривић су у највећој мери усмерена ка проучавању развоја металних доба у централној и западној Србији, са посебним акцентом на млађу праисторију чачанског краја. Објавила је до сада преко 30 научних и стручних радова и учествовала је у објављивању неколико каталога. Заједно са Д. Радичевићем приредила је изложбу и објавила монографију о касноантичкој некрополи у Чачку. Од радова у домаћој периодици посебно би издвојили прилог К. Дмитривић о праисторији у Драгачеву (*Етнолошко-антрополошке свеске*, број 15/2010). Последњих година, заједно са др Маријом Љуштином, активно учествује у руду секције UISPP *Colloquium of Funerary Archaeology*, што је резултирало објављивању неколико запажених прилога у румунским часописима и у *British Archaeological Report, International Series, Oxford*.

Основни подаци о дисертацији

Дисертација Катарине Дмитривић под насловом *Сахрањивање у културама бронзаног доба у западном Поморављу* састоји се од 387 страница основног текста, укључујући велики број напомена наведених по кембрицком систему и 21 странице библиографије, са преко 300 наведених дела. Саставни део рада чини и 122 посебно издвојених прилога у виду карата, планова, табли са илустрацијама покретног археолошког материјала, табела са статистичком анализом и хронолошких табела.

Предмет и циљ дисертације

Предмет истраживања у дисертацији је валоризација обимне археолошке грађе из појединачних гробних целина са некропола из бронзаног доба истражених на ширем

простору у сливу западне Србије. У ту сврху било је неопходно извршити детаљну типолошку обраду бројних керамичких прилога у гробовима и упоредити облике и орнаментику посуда са некропола из суседних области. Ретки налази мачева и кратких ножева, као и нешто разноврснији налази бронзаног накита у гробовима спаљених и инхумираних покојника из раног, средњег и касног бронзаног доба западног Поморавља захтевали су трагање за аналогијама на знатно широј територији. Изненађује врло скромна заступљеност налазишта из касног бронзаног доба (свега четири мање некрополе под тумулима) у горњем сливу Западне Мораве. Ужички и чачански крај, укључујући добро истражено подручје појешке котлине и Драгачева, одликује сахрањивање у мањим камено-земљалним тумулима током раног и касног бронзаног доба. Насупрот томе, доњи ток Западне Мораве одликује сахрањивање у равним некрополама.

Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

Основне хипотезе од којих се полази у раду јесу да регија Западног Поморавља, иако јединствена геоморфолошка целина, током читавом бронзаног доба одражава нејединствену слику културне припадности, и да се та нејединственост може добро уочити анализом елемената погребне праксе. Имајући пре свега у виду јасну разлику о погребном ритуалу, кандидаткиња је претпоставила постојање својеврсне контактне зоне, археолошки теже или лакше детектована у одређеним фазама бронзаног доба, у ареалу од чачанске котлине низводно до Краљева.

Кратак опис садржаја дисертације

Дисертација Катарине Дмитроивић састоји се од осам поглавља неједнаке дужине, који су складно и чврсто повезани. У уводу је посебна пажња посвећена историјату истраживања, чији је ток неуједначено напредовао и имао локалне специфичности у појединим микро регијама, које се смењују дуж целог тока Западне Мораве. Претходно је дат кратак осврт на физичкогеографске и геоморфолошке одлике истраживане регије, као и културне и хронолошке основе за познавање бронзаног доба.

Следи најобимнији, каталoшки део рада (стрaнa 24-226) у којем су некрополе груписане у оквиру ужичке, чачанске, краљевачке, крагујевачке и крушевачке регије. Свако налазиште је детаљно описано, са јасно издвојеним елементима гробне архитектуре и протумаченим погребним ритуалом. Већ у овом делу рада се културно и хронолошки јасно опредељују археолошки налази из некропола које су предмет истраживања. Поред реинтерпретације старих ископавања некропола под тумулима, рад доноси знатну количину необјављене археолошке грађе. Покретни археолошки налази су подвргнути детаљној стилско-типолошкој анализи. Материјал који је раније објављен био је предмет поновне анализе, уз упоређивање са подацима из оригиналне документације. Формиран је нов, унификован типолошки систем за керамички материјал, чиме је исправљена терминолошка недоследност из радова ранијих аутора. Тај систем није савршен, комбинује формалне и функционалне критеријуме који нису увек јасно дефинисани, али у знатној мери олакшава сналажење у археолошког грађи. Када су у питању друге врсте покретног археолошког материјала (од метала и камена), преузети су типолошки системи и хронолошко опредељење из претходних публикација. Увидом у оригиналну теренску документацију било је могуће веома детаљно анализирати и друге елементе погребне праксе, као што су типови гробних конструкција и обљовање тумула као надгробних обележја, уз препознавање специфичности везаних за одређену регију и одређени временски период. Резултати ове анализе табеларно су представљени у прилогу. Дискусија добијених резултата налази се у одељцима *Погребни обичаји и обреди* и *Гробна архитектура*, а организована је хронолошки. Анализа локалног развоја култура бронзаног доба Западног Поморавља у односу на истовремена културна збивања у суседним регијама дата је у наредном одељку. Упркос слабој истражености насеља у сливу Западне Мораве, у раду су изнети и подаци о седам бронзанодопских насеља, чији материјал је посматран у корелацији са познатим налазима из гробних контекста. Од великог је значаја препознавање керамичког материјала који је омогућио дефинисање културе Бубањ-Хум IV – Љуљаци на насељима као што су Љуљаци, Горевница и Соколица у Остри, која припадају западној периферији територије распрострањења овог типа керамике. Погребна пракса популација које су носиоци овог културног феномена је непозната, али су налази са насеља Катарини Дмитровић омогућили да претпостави да је у питању нова популација која формира одбрамбени систем дуж западних рубова Шумадије, односно до линије до

које допире распрострањеност старије културне групе чије главно обележје представљају некрополе под хумкама. Проблеми апсолутне и релативне хронологије, као и културно (ре)дефинисање археолошке грађе дискутовани су о одељку *Културна и хронолошка оцена некропола бронзаног доба Западног Поморавља*. Тренутно стање истражености, у коме недостају серије егзактних, радиокарбонских датума, као и локалитети са јасном вертикалном стратиграфијом, водило је ка једином могућем решењу – тражењу формалних аналогича и на тај начин синхронизовању са суседним зонама за које су успостављени солидни хронолошки оквири. Хронолошки системи предложени од стране других аутора детаљно су анализирани и на основу њих је предложен упоредни систем за бронзано доба Западног Поморавља.

Остварени резултати и научни допринос дисертације

Захваљујући интензивној активности истраживача млађе праисторије окупљених око пројеката које су претежно иницирали локални музеји у Ужицу, Чачку и Краљеву археолошка слика о сахрањивању у бронзаном добу током последњих деценија је знатно допуњена. Издвојено је укупно 60 некропола из бронзаног доба на подручју западне Мораве. Посебан допринос Катарине Дмитривић огледа се у новом тумачењу култура раног и средњег бронзаног доба на тлу западне Србије, које је знатно измењено у односу на претходна истраживање појединачних културних група или хоризоната бронзаног доба у Србији. Као што је опште прихваћено, основу за развој праисторијских култура на тлу Србије током бронзаног доба (крај III миленијума до првих векова последњег миленијума пре наше ере) поставио је доста давно професор Милутин Гарашанин.

Дисертација Катарине Дмитривић написана је јасним и језгровитим стилем, који не оставља читаоца у сумњу ни када се расправља о сложеним питањима недовољно јасно издвојених појединих културних хоризоната током бронзаног доба на тлу западне Србије. Захваљујући стрпљивом раду на детаљној анализи гробне архитектуре и погребног ритуала, кандидаткиња је успела да јасно постави културне и хронолошке сегменте у развоју бронзаног доба у Западном Поморављу.

Закључак

Према свему што је напред изнето, можемо закључити да је докторска дисертација кандидаткиње Катарине Дмитривић, магистра археологије, под називом *Сахрањивање у културама бронзаног доба у Западном Поморављу* јасно и прегледно написана. Теза је урађена према одобреној пријави и у свим елементима представља самостално и оригинално научно дело, те су стекли услови за њену јавну одбрану.

У Београду, 06. 09.2015.

Чланови комисије

доц. др Милош Јевтић, ментор

доц. др Марија Љуштина и

др Растко Васић, научни саветник

Археолошког института у Београду